

Suvestinė redakcija nuo 2024-06-27 iki 2025-12-31

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2000, Nr. [52-1482](#), i. k. 1001010IStAIII-1721

Nauja redakcija nuo 2021-01-01:

Nr. [XIII-3229](#), 2020-06-30, paskelbta TAR 2020-07-16, i. k. 2020-15863

LIETUVOS RESPUBLIKOS KARO PADĖTIES ĮSTATYMAS

2000 m. birželio 8 d. Nr. VIII-1721
Vilnius

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šis įstatymas nustato karo padėties įvedimo ir atšaukimo tvarką, valstybės valdymo ir vietos savivaldos ypatumus, ginkluotųjų pajėgų statusą ir žmogaus teisių ir laisvių laikinus apribojimus karo padėties metu, piliečių pasirengimo valstybės gynybai pagrindus, taip pat karo padėties metu ir atšaukus karo padėtį taikytinas priemones.

2. Šiame įstatyme nustatytos specialiosios priemonės, išskyrus nustatytą šio įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje, taip pat šio įstatymo 27 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 28 straipsnio 2 dalyje nustatyti žmogaus teisių ir laisvių laikini apribojimai karo padėties metu taikomi visoje valstybėje, o šio įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta specialioji priemonė ir kiti šiame įstatyme nustatyti žmogaus teisių ir laisvių laikini apribojimai – tik toje valstybės dalyje, kurioje įvesta karo padėtis. Specialiosios priemonės ir žmogaus teisių ir laisvių apribojimai gali būti laikinai taikomi tik tiek, kiek tai būtina valstybės gynybos ar kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms atlikti, ir jeigu tokie žmogaus teisių ir laisvių apribojimai numatyti Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu ar Lietuvos Respublikos Seimo nutarime dėl karo padėties įvedimo.

3. Jeigu yra šio įstatymo ir kitų įstatymų prieštaravimų, taikomos šio įstatymo normos, išskyrus atvejus, kai šis įstatymas pirmenybę suteikia kitų įstatymų normoms.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Ginkluotosios pajėgos** – Lietuvos kariuomenė ir, įvedus karo padėtį, kitos institucijos: Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba), Viešojo saugumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Viešojo saugumo tarnyba), Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnyba, Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Lietuvos Respublikos krašto apsaugos

ministerijos (toliau – Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas) ir Lietuvos šaulių sąjungos koviniai būriai, taip pat šio įstatymo nustatyta tvarka ginkluotosioms pajėgoms priskirti koviniai asmenų ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo vienetai ir partizanų vienetai, veikiantys okupuotoje Lietuvos valstybės teritorijoje.

2. **Ginkluotųjų pajėgų vadas** – Lietuvos kariuomenės vadas, kuris, įvedus karo padėtį, vadovauja ginkluotosioms pajėgoms.

3. **Karinės jėgos naudojimas** – ginklų, sprogmenų, karinės technikos ir kitų priemonių, kurių nedraudžia tarptautinė teisė, naudojimas. Karinės jėgos naudojimui taip pat prilyginamas akivaizdžiai išreikštas ir demonstruojamas ketinimas panaudoti karinę jėgą.

4. **Karo padėtis** – ypatinga teisinė padėtis, įvedama Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų nustatyta tvarka, prireikus ginti Tėvynę arba vykdyti Lietuvos valstybės tarptautinius įsipareigojimus, kurios metu taikomas specialus įstatymuose nustatytas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, ūkio subjektų, kitų juridinių asmenų, organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, veiklos, asmens teisių, laisvių ir pareigų reglamentavimas.

5. **Komendanto valanda** – paros laikas, kada draudžiama būti viešosiose vietose be karo komendanto ar jo įgalioto asmens išduoto leidimo.

6. **Laikinasis turto paėmimas** – atlygintinas privačios nuosavybės teise fiziniams ar juridiniams asmenims, organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, priklausančio turto paėmimas valstybės reikmėms, numatant tą turtą grąžinti, jeigu jis išliks, išnykus priežastims, dėl kurių yra paaimamas.

7. **Tautos pasipriešinimo vadovybė** – dėl agresijos ar okupacijos negalint veikti pagal Konstituciją sudarytoms valstybės valdžios institucijoms ir valstybės gynybos civilinei ir karinei vadovybei bei jos paskirtiems pareigūnams, besipriešinančios Tautos atstovų sudaryta institucija (institucijos), įgaliota vadovauti Tautos pasipriešinimui, remiantis Konstitucijos ir įstatymų nuostatomis, taip pat šios institucijos (institucijų) įgaliota ginkluotųjų pajėgų vadovybė.

8. **Turto rekvizicija** – atlygintinas privačios nuosavybės teise fiziniams ar juridiniams asmenims, organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, priklausančio turto paėmimas valstybės reikmėms, nenumatant to turto grąžinti.

9. **Uždaroji teritorija** – teritorija, kurioje dėl karinės jėgos naudojimo taikomi atvykimo ir išvykimo apribojimai.

10. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme, Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatyme, Lietuvos Respublikos ginkluotos gynybos ir pasipriešinimo agresijai įstatyme, Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, Lietuvos Respublikos

karo prievolės įstatyme, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme, Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme, Lietuvos Respublikos Lietuvos šaulių sąjungos įstatyme, Lietuvos Respublikos tarptautinių operacijų, pratybų ir kitų karinio bendradarbiavimo renginių įstatyme, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme, Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statute, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatyme.

3 straipsnis. Piliečių pasirengimas valstybės gynybai

1. Lietuvos Respublikos piliečiai agresijai priešinasi visomis prieinamomis ir visuotinai pripažintų tarptautinės teisės normų neuždraustomis formomis: ginkluota gynyba, partizaniniais veiksmais, civilių piliečių nepaklusnumu ir kitais būdais.

2. Valstybės ginkluotai gynybai Lietuvos Respublikos piliečiai rengiami šio ir kitų įstatymų, reglamentuojančių nacionalinį saugumą, krašto apsaugos sistemą ir karo tarnybą, nustatyta tvarka ir būdais.

3. Mobilizacijai piliečiai rengiami Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme nustatyta tvarka ir būdais.

4. Pilietiniam pasipriešinimui Lietuvos Respublikos piliečiai rengiami Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengtoje Seimo nutarimu tvirtinamoje Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategijoje nustatyta tvarka.

II SKYRIUS

KARO PADĖTIES ĮVEDIMAS IR INFORMAVIMAS APIE KARO PADĖTIES ĮVEDIMĄ

4 straipsnis. Karo padėties įvedimas

1. Karo padėtį įveda Seimas, kai prireikia ginti Tėvynę arba vykdyti Lietuvos valstybės tarptautinius įsipareigojimus.

2. Ginkluoto užpuolimo atveju, kai kyla grėsmė valstybės suverenumui ar teritorijos vientisumui, Respublikos Prezidentas nedelsdamas priima sprendimą dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos, įveda karo padėtį ir teikia šiuos sprendimus tvirtinti Seimui artimiausiame posėdyje, o tarp Seimo sesijų – nedelsdamas šaukia neeilinę Seimo sesiją. Seimas priima sprendimą ir Seimo nutarimu patvirtina arba panaikina Respublikos Prezidento sprendimą.

3. Karo padėtis gali būti įvesta visoje valstybėje arba jos dalyje.

4. Respublikos Prezidento dekretu ar Seimo nutarime dėl karo padėties įvedimo:

1) nurodomi karo padėties įvedimo pagrindas ir tikslas;

2) nurodoma teritorija, kurioje įvedama karo padėtis;

3) skelbiama mobilizacija, jeigu prieš tai ji nebuvo paskelbta;

4) numatoma, kokios Konstitucijos 22, 24, 25, 32, 35, 36 straipsniuose nurodytos teisės ir laisvės gali būti laikinai apribojamos;

5) nustatoma, ar leidžiama kitų valstybių kariniams vienetams atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją ir juos panaudoti kolektyvinės gynybos ar kitos operacijos tikslais, jeigu sprendimas dėl kitų valstybių karinių vienetų atvykimo į Lietuvos Respublikos teritoriją ir panaudojimo kolektyvinės gynybos ar kitos operacijos tikslais prieš tai nebuvo priimtas;

6) jeigu laikinai įvedamas tiesioginis valdymas, nurodomos savivaldybės, kurių teritorijose laikinai įvedamas tiesioginis valdymas, kai sprendimą dėl karo padėties įvedimo priima Seimas, arba gali būti pateikiamas Respublikos Prezidento pasiūlymas Seimui, kurių savivaldybių teritorijose turėtų būti laikinai įvestas tiesioginis valdymas, kai sprendimą dėl karo padėties įvedimo priima Respublikos Prezidentas.

5. Respublikos Prezidento dekretu ar Seimo nutarime dėl karo padėties įvedimo skelbiant mobilizaciją laikomasi Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme nustatytų Respublikos Prezidento dekretu ar Seimo nutarimo dėl mobilizacijos skelbimo turinio reikalavimų.

5 straipsnis. Sprendimo dėl karo padėties įvedimo paskelbimas ir vykdymas

1. Respublikos Prezidento dekretas ar Seimo nutarimas dėl karo padėties įvedimo oficialiai skelbiamas Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nustatyta tvarka.

2. Ginkluota valstybės gynyba vykdoma ir kitų valstybių kariniams vienetams atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją ir būti panaudotiems kolektyvinės gynybos ar kitos operacijos tikslais, jeigu tokie sprendimai nebuvo priimti anksčiau, leidžiama nedelsiant nuo Respublikos Prezidento dekretu dėl karo padėties įvedimo pasirašymo ar Seimo nutarimo dėl karo padėties įvedimo priėmimo.

6 straipsnis. Diplomatinė atstovybių, konsulinių įstaigų ir tarptautinių organizacijų informavimas apie karo padėties įvedimą

1. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija apie karo padėties įvedimą nedelsdama informuoja Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas, taip pat užsienio valstybių diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas Lietuvos Respublikoje.

2. Užsienio reikalų ministerija apie karo padėties įvedimą, jo pagrindą ir tikslą, taip pat karo padėties metu laikinai taikytinas šiame įstatyme nustatytas specialiąsias priemones ir žmogaus teisių ir laisvių apribojimus, šių priemonių ir apribojimų taikymo priežastis nedelsdama informuoja Europos Tarybos generalinį sekretorių, Jungtinių Tautų Organizacijos generalinį sekretorių, Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos (toliau – NATO) generalinį sekretorių, Europos Vadovų Tarybos pirmininką, Europos Parlamento pirmininką, Europos Komisijos pirmininką, Europos Sąjungos Tarybos generalinį sekretorių, Europos Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai ir, jeigu tai numatyta tarptautinėse sutartyse, – kitas tarptautines organizacijas ar jų institucijas, taip pat kitas Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių šalis ar depozitarus.

III SKYRIUS

VALSTYBĖS VALDYMO IR VIETOS SAVIVALDOS YPATUMAI

7 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos organizavimas

1. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veikla organizuojama šio įstatymo, Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

2. Vyriausybė – valstybinio administravimo subjektams, o savivaldybės administracijos direktorius – savivaldybių administravimo subjektams gali pavesti atlikti tokias funkcijas, kurios nėra nurodytos šių administravimo subjektų steigimo dokumentuose ir kurių neatlieka savivaldybių administravimo subjektai ir valstybinio administravimo subjektai, bet kurios yra būtinos siekiant apsaugoti valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką, karo padėties metu užtikrinti viešąją tvarką ar visuomenės saugumą.

3. Seimas karo padėties metu gali laikinai įvesti tiesioginį valdymą savivaldybės (savivaldybių) teritorijoje (teritorijose) Lietuvos Respublikos laikino tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatyme nustatytais pagrindais ir tvarka.

4. Jeigu valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos negali atlikti joms teisės aktuose nurodytų funkcijų, jų veiklos atkūrimą, esant poreikiui karo padėties metu užtikrinti negalinčių atlikti funkcijų valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų veiklą, organizuoja Vyriausybė arba savivaldybės administracijos direktorius.

5. Karo padėties metu pasibaigus į pareigas teisės aktuose nustatytam įgaliojimų laikui skiriamų valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių vadovų, kitų valstybės pareigūnų, teisėjų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose ir įmonėse pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų, šaulių, kurie pareigas Lietuvos šaulių sąjungoje eina sudarę darbo sutartis, įgaliojimų laikui, laikoma, kad jų įgaliojimai ir tarnybos ar darbo santykiai pratęsti tol, kol į atitinkamas pareigas bus paskirti kiti asmenys, bet ne ilgiau, negu sueis 3 mėnesiai po karo padėties

atšaukimo. Šios dalies nuostatos netaikomos Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjams, Lietuvos banko valdybos pirmininkui ir valstybės kontrolieriui.

6. Asmenys į karjeros valstybės tarnautojo pareigas, siekiant užtikrinti karo padėties metu reikalingų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų funkcijų tinkamą atlikimą, į pareigas priimančio asmens sprendimu laikinai iki karo padėties atšaukimo gali būti priimti nesilaikant jiems teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir priėmimo procedūrų. Asmuo, priimamas į karjeros valstybės tarnautojo pareigas, turi turėti Lietuvos Respublikos pilietybę ir būti ne jaunesnis kaip 18 metų. Į karjeros valstybės tarnautojo pareigas negali būti priimamas asmuo, kurio teisę eiti valstybės tarnautojo pareigas yra atėmęs teismas ir kuris įstatymų nustatyta tvarka pripažintas neveiksniu su valstybės tarnautojo atliekamomis funkcijomis susijusioje srityje ar kuris neatitinka reikalavimų, būtinų išduodant leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, jeigu einant šias pareigas būtina dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija. Karjeros valstybės tarnautojus į pareigas priimančio asmuo turi įvertinti priimamo asmens gebėjimus, būtinus jam skiriamoms funkcijoms atlikti.

8 straipsnis. Valstybės gynybos klausimų sprendimas

1. Valstybės gynybai vadovauja Respublikos Prezidentas – vyriausiasis valstybės ginkluotųjų pajėgų vadas. Svarbiausius valstybės gynybos klausimus svarsto ir koordinuoja Lietuvos Respublikos valstybės gynimo taryba Lietuvos Respublikos valstybės gynimo tarybos įstatymo nustatyta tvarka.

2. Ginkluotosioms pajėgoms vadovauja ir ginkluotos gynybos planų vykdymą užtikrina ginkluotųjų pajėgų vadas, pavaldus Respublikos Prezidentui.

3. Respublikos Prezidentas:

1) šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais ir tvarka priima sprendimą įvesti karo padėtį;

2) priima visoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms privalomus sprendimus svarbiausiais valstybės gynybos klausimais;

3) ginkluoto užpuolimo atveju nedelsdamas priima sprendimą dėl leidimo atvykti į Lietuvos Respubliką ir joje panaudoti kolektyvinės gynybos ar kitos operacijos tikslais kitų valstybių karinius vienetus ir teikia šį sprendimą tvirtinti Seimui;

4) atsižvelgdamas į ginkluotųjų pajėgų vado siūlymus, priima sprendimus dėl valstybės ginkluotos gynybos operacijų teritorijų ribų, kai siekiant įvykdyti ginkluotos gynybos užduotis reikia kirsti Lietuvos Respublikos valstybės sieną;

5) tvirtina žvalgybos informacijos poreikius ir prioritetus;

6) atlieka kitas Konstitucijoje, šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nurodytas funkcijas.

4. Seimas:

1) šio įstatymo 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais ir tvarka priima sprendimą įvesti karo padėtį;

2) tvirtina sprendimą dėl leidimo atvykti į Lietuvos Respubliką ir joje panaudoti kolektyvinės gynybos ar kitos operacijos tikslais kitų valstybių karinius vienetus;

3) atlieka parlamentinę ginkluotųjų pajėgų kontrolę;

4) atlieka kitas Konstitucijoje, šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nurodytas funkcijas.

5. Ginkluotųjų pajėgų vadas:

1) vadovauja ginkluotai valstybės gynybai;

2) šio įstatymo 12 straipsnio 6, 7 ir 8 dalyse nustatyta tvarka skiria į pareigas, perkelia į kitas pareigas ir atleidžia iš tarnybos ginkluotųjų pajėgų narius;

3) atsižvelgdamas į ginkluotųjų pajėgų poreikius, priima sprendimą leisti atlikti karo tarnybą Karo prievolės įstatyme nurodytiems nuo karo prievolės atleistiems Lietuvos Respublikos piliečiams, raštu pareiškusiems norą atlikti tarnybą paskelbus mobilizaciją;

4) informuoja Respublikos Prezidentą apie valstybės ginkluotos gynybos vykdymo eigą;

5) pataria Respublikos Prezidentui valstybės ginkluotos gynybos klausimais ir užtikrina Respublikos Prezidento sprendimų, susijusių su valstybės ginkluota gynyba, vykdymą;

6) teikia Respublikos Prezidentui siūlymus dėl valstybės ginkluotos gynybos operacijų teritorijų ribų, kai siekiant įvykdyti ginkluotos gynybos užduotis reikia kirsti Lietuvos Respublikos valstybės sieną;

7) užtikrina ginkluotųjų pajėgų sąveiką su sąjungininkais ir NATO karinėmis vadavietėmis;

8) priima sprendimą uždrausti arba apriboti elektroninių ryšių tinklų naudojimą, jeigu yra pagrindas manyti, kad šiais tinklais platinama informacija ar elektroninių ryšių tinklų naudojimas gali kelti grėsmę valstybės ginkluotai gynybai ar viešajai tvarkai;

9) nustato ginkluotųjų pajėgų aprūpinimo ginkluote, kitais materialiniais ir finansiniais ištekliais poreikius ir teikia Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministrui siūlymus dėl jų;

10) nustato komendanto valandos įvedimo ir atšaukimo sąlygas;

11) teikia partizanų vienetais, veikiantiems okupuotoje Lietuvos valstybės teritorijoje (toliau – partizanų vienetai), paramą ginkluote, kitais materialiniais ir finansiniais ištekliais;

12) turi teisę nustatyti Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentui žvalgybos informacijos, reikalingos valstybės ginkluotai gynybai planuoti, organizuoti ir vykdyti, poreikius;

13) turi teisę pavesti Lietuvos kariuomenės padaliniais stebėti ir fiksuoti elektroninių ryšių tinklais perduodamą informaciją, reikalingą karinių operacijų tikslams pasiekti;

14) turi teisę visoje Lietuvos Respublikos oro erdvėje ar jos dalyje drausti civilinių orlaivių skrydžius;

15) turi teisę sustabdyti laivų taikų plaukimą per tam tikrus Lietuvos Respublikos teritorinės jūros rajonus;

16) atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nurodytas ginkluotųjų pajėgų vado funkcijas.

6. Krašto apsaugos ministras:

1) vadovauja tarptautiniam gynybos bei kariniam bendradarbiavimui ir atstovauja Lietuvos Respublikai NATO, Europos Sąjungos ir kitose tarptautinėse institucijose gynybos ir karinio bendradarbiavimo klausimais;

2) vadovaudamasis ginkluotųjų pajėgų vado nustatytu aprūpinimo ginkluote, kitais materialiniais ir finansiniais ištekliais poreikiu, organizuoja ginkluotųjų pajėgų aprūpinimą ir paramos gavimą iš tarptautinių organizacijų ir užsienio valstybių;

3) atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nurodytas funkcijas.

7. Krašto apsaugos ministras yra ginkluotųjų pajėgų asignavimų valdytojas. Valstybės sienos apsaugos tarnybai, Viešojo saugumo tarnybai ir Vadovybės apsaugos tarnybai tapus ginkluotųjų pajėgų dalimi, šioms institucijoms skirtų asignavimų valdytoju tampa krašto apsaugos ministras.

8. Valstybės saugumo departamento veikla su ginkluotųjų pajėgų vienetais koordinuojama ir ginkluotųjų pajėgų parama Valstybės saugumo departamentui teikiama Valstybės saugumo departamento direktoriaus ir Lietuvos kariuomenės vado arba jų įgaliotų asmenų nustatyta tvarka.

9 straipsnis. Karo komendantas

1. Lietuvos kariuomenės vadas, siekdamas užtikrinti sąveiką tarp ginkluotųjų pajėgų ir savivaldybės institucijų ir įstaigų bei joms pavaldžių institucijų ir įstaigų, skiria ir atleidžia karo komendantus, taip pat nustato savivaldybę, kurioje konkretus karo komendantas veiks. Karo komendantu skiriamas asmuo, turintis karininko laipsnį. Lietuvos kariuomenė rengia Lietuvos kariuomenės vado ar jo įgalioto asmens atrinktus karininko laipsnį turinčius asmenis vykdyti šiame įstatyme nustatytas karo komendanto funkcijas konkrečioje savivaldybėje. Karo komendantų rengimo tvarką ir reikalavimus nustato Lietuvos kariuomenės vadas.

2. Karo komendantas:

1) teikia savivaldybės administracijos direktoriui informaciją apie ginkluotųjų pajėgų aprūpinimo ar kitos paramos poreikius, kuriuos savivaldybės administracijos direktorius įgyvendina atlikdamas šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas;

2) įveda ir atšaukia komendanto valandą, užtikrina komendanto valandos metu taikomų reikalavimų įgyvendinimą;

3) teikia savivaldybės administracijos direktoriui ginkluotųjų pajėgų turimą informaciją apie teritorijas, į kurias vykti nerekomenduojama dėl karinės jėgos naudojimo arba jos naudojimo grėsmės.

3. Karo komendantas, atlikdamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytas funkcijas, turi teisę:

1) gauti iš savivaldybės institucijų ir įstaigų, ginkluotųjų pajėgų dokumentus ir informaciją, būtiną karo komendanto funkcijoms atlikti;

2) dalyvauti svarstant klausimus, susijusius su šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų funkcijų atlikimu;

3) nustatęs, kad savivaldybės administracijos direktorius šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų funkcijų neatlieka ar atlieka neatsižvelgdamas į ginkluotųjų pajėgų poreikius, teikti ginkluotųjų pajėgų vadui siūlymą atleisti savivaldybės administracijos direktorių iš pareigų, jeigu ginkluotųjų pajėgų vadas įgaliotas tokį siūlymą teikti savivaldybės administracijos direktorių į pareigas priimančiam subjektui, jeigu ne, tai suderinus su ginkluotųjų pajėgų vadu, – Vyriausybei.

4. Karo komendantas, atlikdamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytas funkcijas ir įgyvendindamas šio straipsnio 3 dalyje nurodytas teises, duoda savivaldybės administracijos direktoriui privalomus vykdyti nurodymus.

5. Nustatęs, kad dėl savivaldybės administracijos direktoriaus priimto sprendimo, atliekant šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas, netinkamai įgyvendinami ginkluotųjų pajėgų nario ar karo komendanto duoti privalomi vykdyti nurodymai arba sprendimai iš viso nėra priimami, karo komendantas:

1) savivaldybės administracijos direktoriui pateikia reikalavimą nedelsiant tinkamai įgyvendinti ginkluotųjų pajėgų nario ar karo komendanto privalomus vykdyti nurodymus ar priimti sprendimus. Karo komendanto reikalavimą savivaldybės administracijos direktorius turi apsvarstyti ir priimti sprendimą nedelsdamas, ne vėliau kaip per vieną kalendorinę dieną nuo reikalavimo gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą karo komendantui turi būti pranešta tą pačią dieną, kai priimtas sprendimas;

2) gavęs pranešimą apie atsisakymą vykdyti šio straipsnio 4 dalyje nurodytą reikalavimą, gali šio straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatyta tvarka teikti siūlymą dėl savivaldybės administracijos direktoriaus atleidimo.

6. Karo komendanto priimti teisės aktai registruojami ir skelbiami *mutatis mutandis* vadovaujantis šio įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka.

7. Karo komendanto aprūpinimą darbui skirtomis patalpomis ir kitomis jam nurodytoms funkcijoms atlikti būtinomis priemonėmis užtikrina savivaldybės, kurioje jis atlieka funkcijas, administracija, o aprūpinimą ryšio ir informacinėmis sistemomis, reikalingomis sąveikai su ginkluotosiomis pajėgomis užtikrinti, – Lietuvos kariuomenė.

8. Karo komendanto funkcijoms užtikrinti teikiama ginkluotųjų pajėgų parama, taip pat Lietuvos šaulių sąjungos įstatymo nustatyta tvarka gali būti pasitelkta šaulių.

9. Karo komendanto veiklą kontroliuoja ir koordinuoja ginkluotųjų pajėgų vadas arba jo įgaliotas asmuo.

10 straipsnis. Savivaldybės administracijos direktorius

1. Savivaldybės administracijos direktorius, be Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir kituose teisės aktuose nurodytų funkcijų:

1) skiria Lietuvos Respublikos piliečiams būtinuosius darbus ir organizuoja jų vykdymą;
2) nustato savivaldybės teritorijoje veikiantiems ūkio subjektams būtinąsias užduotis;
3) priima sprendimą laikinai paimti ar rekvizuoti turtą ir tvarko tokio laikinai paimto ar rekvizuoto turto apskaitą;

4) priima sprendimą dėl savivaldybės turto, reikalingo valstybės gynybos ar kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms, mobilizacijos planams ir valstybinėms mobilizacinėms užduotims vykdyti, perdavimo patikėjimo teise ar panaudos pagrindais kitai valstybės ar savivaldybės institucijai arba įstaigai;

5) organizuoja fizinių ir juridinių asmenų, organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padalinių turtui dėl karinės jėgos naudojimo padarytos žalos fiksavimą;

6) visuomenės informavimo priemonėse skelbia informaciją apie uždarytas teritorijas, taip pat teritorijas, į kurias vykti nerekomenduojama dėl karinės jėgos naudojimo ar jos naudojimo grėsmės;

7) teikia informaciją Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui (toliau – Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras) apie sužeistųjų skaičių ir asmens sveikatos priežiūros paslaugoms teikti reikalingų išteklių poreikį;

8) organizuoja atvykstančių į savivaldybės teritoriją asmenų apskaitą;

9) apriboja savivaldybės teritorijoje veikiančių politinių partijų, asociacijų, išskyrus Lietuvos šaulių sąjungą, ir jų padalinių veiklos garantijas, išskyrus finansavimą, ir joms suteiktas teises, nurodytas politinių partijų ir asociacijų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose;

10) organizuoja kitus veiksmus, kurie būtini užtikrinant visuomenės saugumą ir teikiant neginkluotą pagalbą ginkluotosioms pajėgoms, ir kontroliuoja, kaip jie įgyvendinami.

2. Savivaldybės administracijos direktorius šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms funkcijoms atlikti gali Lietuvos šaulių sąjungos įstatymo nustatyta tvarka pasitelkti šaulių.

3. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai, susiję su šio straipsnio 1 dalyje nurodytų funkcijų įgyvendinimu, yra privalomi visiems fiziniams ir juridiniams asmenims,

organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padaliniais savivaldybės teritorijoje, išskyrus ginkluotųjų pajėgų narius ir institucijas, kurios yra ginkluotųjų pajėgų dalis, taip pat žvalgybos pareigūnus, vykdančius žvalgybos ar kontržvalgybos užduotis.

4. Savivaldybės administracijos direktoriaus norminiai teisės aktai registruojami ir oficialiai skelbiami Teisėkūros pagrindų įstatymo nustatyta tvarka, o nenorminiai teisės aktai, susiję su šio straipsnio 1 dalyje nurodytų funkcijų atlikimu, kuriuose nėra atskleidžiama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija arba asmens duomenys, skelbiami visuomenės informavimo priemonėse. Jeigu apie nenorminį teisės aktą, kuriame atskleidžiami asmens duomenys, asmens, kuriam šis teisės aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms jis turi tiesioginį poveikį, informuoti įstatymuose nustatyta tvarka nėra galimybių arba kai minėtame teisės akte nustatyti įpareigojimai, siekiant užtikrinti valstybės gynybos ar kitų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimą, turi būti vykdomi nedelsiant, toks teisės aktas skelbiamas visuomenės informavimo priemonėse. Teisės akto paskelbimas visuomenės informavimo priemonėse šioje dalyje nurodytais atvejais yra laikomas tinkamu asmenų informavimu apie tokiu teisės aktu jiems nustatomas teises ir pareigas.

5. Jeigu karo padėties metu savivaldybės administracijos direktorius ir jį pavaduojantis asmuo laikinai negali eiti pareigų, šio straipsnio 1 dalyje nurodytas savivaldybės administracijos direktoriaus funkcijas, iki savivaldybės administracijos direktorius ar jį pavaduojantis asmuo pradės eiti pareigas ar bus paskirtas kitas savivaldybės administracijos direktorius, atlieka karo komendantas.

6. Savivaldybės administracijos direktorius iš pareigų atleidžiamas, kai neatlieka šio straipsnio 1 dalyje nurodytų funkcijų ar jas atlieka neatsižvelgdamas į ginkluotųjų pajėgų poreikius, taip pat šio įstatymo 16 straipsnio 9 dalyje nurodytais atvejais. Kai savivaldybės administracijos direktorius neatlieka šio straipsnio 1 dalyje nurodytų funkcijų ar jas atlieka neatsižvelgdamas į ginkluotųjų pajėgų poreikius, Vyriausybė ar jos įgaliotas ginkluotųjų pajėgų vadas teikia savivaldybės administracijos direktorių iš pareigų priimančiam subjektui siūlymą atleisti savivaldybės administracijos direktorių iš pareigų. Šiuo atveju sprendimas dėl savivaldybės administracijos direktoriaus atleidimo iš pareigų turi būti priimtas nedelsiant, ne vėliau kaip per 3 kalendorines dienas nuo siūlymo atleisti savivaldybės administracijos direktorių iš pareigų gavimo dienos.

7. Savivaldybės administracijos direktorius, atsižvelgdamas į ginkluotųjų pajėgų poreikių apimtį, savo įsakymais gali perduoti šio straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose ir, atsižvelgdamas į fizinių ir juridinių asmenų, organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir

juridinių asmenų padalinių turtui dėl karinės jėgos naudojimo padarytos žalos mastą, šio straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytas funkcijas ir teises karo komendantui.

IV SKYRIUS

GINKLUOTOSIOS PAJĖGOS, GINKLUOTŲJŲ PAJĖGŲ NARIAI, JŲ TEISĖS, PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

11 straipsnis. Ginkluotosios pajėgos

1. Įvedus karo padėtį, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Viešojo saugumo tarnyba, Vadovybės apsaugos tarnyba, Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas ir Lietuvos šaulių sąjungos koviniai būriai tampa pavaldūs ir atskaitingi ginkluotųjų pajėgų vadui ir vykdo valstybės ginkluotos gynybos ir ginkluotųjų pajėgų mobilizacijos planuose numatytas užduotis.

2. Ginkluotųjų pajėgų vadas, atsižvelgdamas į valstybės ginkluotos gynybos poreikius, karo padėties metu užtikrina Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Viešojo saugumo tarnybos, Vadovybės apsaugos tarnybos, Antrojo operatyvinių tarnybų departamento funkcijų atlikimo tęstinumą.

3. Koviniai asmenų ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo vienetai (toliau – ginkluoto pasipriešinimo vienetai) ginkluotųjų pajėgų vado ar jo įgalioto asmens sprendimu priskiriami ginkluotosioms pajėgoms. Ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo ginkluoto pasipriešinimo vienetais skiria ginkluotos gynybos užduotis. Ginkluoto pasipriešinimo vieneto vadas informuoja ginkluotųjų pajėgų vadą ar jo įgaliotą asmenį apie jo vadovaujamo vieneto sudėtį.

4. Partizanų vienetai ginkluotųjų pajėgų vado ar jo įgalioto asmens sprendimu tampa ginkluotųjų pajėgų dalimi ir ginkluotųjų pajėgų vado ar jo įgalioto asmens nurodymus ir kitus savarankiškus ginkluoto pasipriešinimo veiksmus okupuotoje Lietuvos valstybės teritorijoje vykdo koordinuodami su ginkluotųjų pajėgų vadu ar jo įgaliotu asmeniu. Kai ginkluotųjų pajėgų vadas negali veikti, partizanų vienetai ginkluotųjų pajėgų dalimi tampa Tautos pasipriešinimo vadovybės sprendimu ir ginkluoto pasipriešinimo veiksmus okupuotoje Lietuvos valstybės teritorijoje vykdo koordinuodami su šia vadovybe. Partizanų vieneto vadas informuoja ginkluotųjų pajėgų vadą ar jo įgaliotą asmenį, o kai jie negali veikti, – Tautos pasipriešinimo vadovybę apie jo vadovaujamo partizanų vieneto sudėtį, veikimo teritoriją ir narių nešiojamus sutartinius skiriamuosius ženklus.

5. Asmenys, priklausantys šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytiems ginkluoto pasipriešinimo ir partizanų vienetais, privalo veikti organizuotai (turėti vadą ir struktūrą, koordinuoti veiksmus tarpusavyje), laikytis visuotinai pripažintų tarptautinės humanitarinės teisės normų ir papročių, taip pat vykdydami karinę operaciją atvirai nešioti ginklą, turėti sutartinį skiriamąjį, gerai iš toli matomą ženklą.

6. Ginkluotųjų pajėgų vadai ar jų įgaliotas asmuo visuomenės informavimo priemonėse skelbia informaciją apie ginkluotųjų pajėgų narių uniformų ir skiriamųjų ženklų pavyzdžius.

12 straipsnis. Ginkluotųjų pajėgų nariai

1. Ginkluotųjų pajėgų nariai yra į krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka ginkluotųjų pajėgų sudaromą ir tvarkomą ginkluotųjų pajėgų narių sąrašą įrašyti:

- 1) tikrosios karo tarnybos kariai;
- 2) Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Viešojo saugumo tarnybos statutiniai valstybės tarnautojai, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnai, Antrajame operatyvinių tarnybų departamente pagal žvalgybos pareigūno tarnybos sutartį tarnaujantys žvalgybos pareigūnai;
- 3) šauliai, tarnaujantys Lietuvos šaulių sąjungos koviniuose būriuose;
- 4) ginkluoto pasipriešinimo vienetų, šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka priskirtų ginkluotosioms pajėgoms, nariai;
- 5) partizanų vienetų, šio įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka tapusių ginkluotųjų pajėgų dalimi, nariai.

2. Ginkluotųjų pajėgų narių sąraše nurodoma: ginkluotųjų pajėgų narių vardas (vardai), pavardė (pavardės), gimimo data, asmens kodas, pilietybė, pareigos, turimas, suteiktas ar prilygintas kario laipsnis, informacija apie iki tapimo ginkluotųjų pajėgų nariu ir juo tapus nustatytą darbo užmokestį, asmens įrašymo į sąrašą data ir išbraukimo iš sąrašo data bei priežastis ir kita ginkluotųjų pajėgų narių apskaitai, mokėjimams už atliekamą tarnybą atlikti ar ginkluotųjų pajėgų nariams priklausančioms garantijoms taikyti reikalinga informacija.

3. Ginkluotųjų pajėgų nariams, išskyrus žvalgybos pareigūnus ir partizanų vienetų narius, vadovaujantis ginkluotųjų pajėgų narių sąrašu, atsižvelgiant į turimą, suteiktą ar prilygintą kario laipsnį, taikomas atitinkamo laipsnio profesinės karo tarnybos kariui Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme nustatytas tarnybos apmokėjimas. Žvalgybos pareigūnams, ginkluotųjų pajėgų nariams, mokamas Žvalgybos įstatyme nustatytas tarnybinis atlyginimas.

4. Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Viešojo saugumo tarnybos statutinių valstybės tarnautojų einamos pareigos ir laipsniai karių laipsniams prilyginami ir tarnybos metai pagal atitinkamą kario laipsnį, atsižvelgiant į vidaus tarnybos stažą, nustatomi, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnų einamos pareigos ir tarnybiniai rangai karių laipsniams prilyginami ir tarnybos metai pagal atitinkamą kario laipsnį, atsižvelgiant į Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūno tarnybos stažą, nustatomi, taip pat žvalgybos pareigūnų tarnybiniai rangai karių laipsniams prilyginami Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Karo prievolininkams, pašauktiems atlikti karo tarnybą, šauliams, tarnaujantiems Lietuvos šaulių sąjungos koviniuose būriuose, ir ginkluoto pasipriešinimo vienetų nariams jų įrašymo į ginkluotųjų pajėgų narių sąrašą

dieną kario laipsnį, vadovaudamasis krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka, suteikia ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo.

5. Partizanų vienetų nariams už tarnybą ginkluotosiose pajėgose atšaukus karo padėtį skiriama įstatymų nustatyta išmoka. Ginkluotųjų pajėgų vadas teikia partizanų vienetams paramą ginkluote, kitais materialiniais ir finansiniais ištekliais.

6. Ginkluotųjų pajėgų nariams kitų įstatymų nuostatos, reglamentuojančios karių, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnų ir žvalgybos pareigūnų skyrimo į pareigas, perkėlimo į kitas pareigas ir atleidimo iš tarnybos tvarką, netaikomos. Šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodytų ginkluotąsias pajėgas sudarančių institucijų vadovus, jų pavaduotojus, taip pat karius, kuriuos ne karo padėties metu į pareigas skiria krašto apsaugos ministras, į pareigas skiria, į kitas pareigas perkelia, iš tarnybos atleidžia ginkluotųjų pajėgų vadas. Kitus ginkluotųjų pajėgų narius į pareigas skiria, į kitas pareigas perkelia, iš tarnybos atleidžia ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo.

7. Ginkluotųjų pajėgų nariai į pareigas skiriami ar į kitas pareigas perkeliama atsižvelgiant į jų turimą karinę ir (ar) civilinę specialybę, kario laipsnį ir ginkluotųjų pajėgų poreikius.

8. Ginkluotųjų pajėgų nariai iš karo tarnybos, vidaus tarnybos, tarnybos Vadovybės apsaugos tarnyboje ar tarnybos žvalgybos institucijoje atleidžiami juos Karo prievolės įstatyme nustatytais atvejais paleidžiant iš tarnybos paskelbus mobilizaciją.

9. Lietuvos šaulių sąjungos koviniuose būriuose tarnaujantys šauliai, išstoję iš Lietuvos šaulių sąjungos, lieka ginkluotųjų pajėgų nariais ir iš karo tarnybos paleidžiami Karo prievolės įstatyme nustatytais paleidimo iš tarnybos paskelbus mobilizaciją atvejais.

10. Vadovaujantis ginkluotųjų pajėgų narių sąrašu, ginkluotųjų pajėgų nariams, išskyrus partizanų vienetų narius, taikomos profesinės karo tarnybos kariams Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme nustatytos aprūpinimo maistu arba maitinimosi išlaidų kompensavimo, karių sveikatos priežiūros ir karių socialinio draudimo garantijos. Vidaus tarnybos statute, Vadovybės apsaugos įstatyme ir Žvalgybos įstatyme nustatytos garantijos, išskyrus specialiąsias socialines garantijas žvalgybos pareigūnams, vykdančioms žvalgybą ar kontržvalgybą, ginkluotųjų pajėgų nariams netaikomos.

11. Ginkluotųjų pajėgų nariams, atsižvelgiant į ginkluotųjų pajėgų poreikius, ginkluotųjų pajėgų vado sprendimu ginkluotųjų pajėgų narių tarnybą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytos atostogos, išskyrus nėštumo ir gimdymo atostogas, gali būti nesuteikiamos. Atostogos vaikui prižiūrėti suteikiamos tik tuo atveju, jeigu ginkluotųjų pajėgų narys pateikia informaciją, pagrindžiančią, kad nėra kito iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjo, galinčių prižiūrėti vaiką.

12. Ginkluotųjų pajėgų nariams tarnybos ginkluotosiose pajėgose trukmė neribojama, tačiau vadai, atsižvelgdami į ginkluotųjų pajėgų poreikius, privalo suteikti ginkluotųjų pajėgų nariams poilsį, užtikrinantį jų sveikatos ir darbingumo atgavimą.

13. Ginkluotųjų pajėgų narys iš ginkluotųjų pajėgų narių sąrašo išbraukiamas, kai:

1) jis žuvo (mirė);

2) tikrosios karo tarnybos karys, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Viešojo saugumo tarnybos statutinis valstybės tarnautojas, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnas, Antrajame operatyvinių tarnybų departamente pagal žvalgybos pareigūno tarnybos sutartį tarnaujantis žvalgybos pareigūnas ar šaulys, tarnaujantis Lietuvos šaulių sąjungos koviniuose būriuose, Karo prievolės įstatyme nustatytais atvejais paleidžiamas iš tarnybos paskelbus mobilizaciją;

3) įsiteisėja teismo nuosprendis, kuriuo ginkluoto pasipriešinimo ar partizanų vieneto narys nuteisiamas už nusikalstamą veiką ir jam skiriama bausmė, dėl kurios jis negali tęsti tarnybos ginkluotosiose pajėgose;

4) ginkluoto pasipriešinimo ar partizanų vieneto narys negali tarnauti ginkluotosiose pajėgose dėl sveikatos būklės;

5) ginkluoto pasipriešinimo ar partizanų vieneto narys pasitraukia iš ginkluoto pasipriešinimo ar partizanų vieneto savo noru.

14. Ginkluotųjų pajėgų nariai, žuvę (mirę) dėl su tarnyba ginkluotosiose pajėgose susijusių priežasčių, laidojami valstybės lėšomis. Valstybės finansuojamų laidojimo išlaidų dydį ir finansavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

13 straipsnis. Ginkluotųjų pajėgų narių teisės, pareigos ir atsakomybė

1. Ginkluotųjų pajėgų nariai, vykdydami karines operacijas ir siekdami jų tikslų, turi teisę:

1) panaudoti karinę jėgą;

2) duoti privalomus vykdyti nurodymus fiziniams ir juridiniams asmenims, organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padaliniais, šių organizacijų ir juridinių asmenų ir jų padalinių vadovams, kiek tai reikalinga valstybės ginkluotos gynybos tikslams pasiekti;

3) sulaikyti asmenis, nevykdančius ginkluotųjų pajėgų narių privalomų vykdyti nurodymų arba įtariamus padarius ar darančius nusikalstamą veiką ar administracinį nusižengimą;

4) patekti į fiziniams ir juridiniams asmenims, organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padaliniais priklausančias gyvenamąsias ar negyvenamąsias patalpas, teritorijas, kitus objektus ir juos apžiūrėti;

5) patekti į uždarają teritoriją ir iš jos išvykti be ginkluotųjų pajėgų vado ar jo įgalioto asmens išduoto leidimo;

6) laikinai apriboti patekimą į tam tikrą teritoriją ar patalpą, įpareigoti fizinius ir juridinius asmenis, organizacijas, neturinčias juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padalinius atlaisvinti teritoriją ar patalpą, sustabdyti teritorijoje ar patalpoje vykdomus darbus, tam tikroje teritorijoje apriboti ar uždrausti transporto priemonių eismą;

7) tikrinti asmenų, transporto priemonių, krovinių, ginklų ir kitų daiktų dokumentus;

8) apžiūrėti asmenis, transporto priemones ir kitus daiktus;

9) stabdyti transporto priemones;

10) šio įstatymo 20 straipsnyje nustatyta tvarka laikinai paimti ar rekvizuoti turta;

11) pašalinti fizines kliūtis, įrengti inžinerines užtvaras ir (arba) atlikti kitus vietos įtvirtinimo darbus, jeigu tai būtina Lietuvos Respublikos teritorijos gynybai organizuoti.

2. Ginkluotųjų pajėgų nariai, vykdydami karines operacijas ir siekdami jų tikslų, privalo:

1) ištikimai tarnauti Lietuvos Respublikai, ginti Lietuvos valstybę, jos laisvę ir nepriklausomybę;

2) laikytis Konstitucijos, tarptautinės humanitarinės teisės normų ir principų, kitų teisės aktų nuostatų;

3) saugoti patikėtas paslaptis;

4) tinkamai atlikti savo funkcijas ir vadų duotus įsakymus.

3. Ginkluotųjų pajėgų narių nurodymai įgyvendinant šio straipsnio 1 dalyje nurodytas teises yra privalomi visiems asmenims.

4. Ginkluotųjų pajėgų narių sulaikyti asmenys nedelsiant, ne vėliau kaip per 48 valandas, perduodami kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už sulaikytų asmenų veiklos teisėtumo tyrimą.

5. Ginkluotųjų pajėgų narių drausmę, materialinę atsakomybę ir su tuo susijusius klausimus *mutatis mutandis* reglamentuoja karių drausmę, materialinę atsakomybę ir su tuo susijusius klausimus reglamentuojantys teisės aktai. Kitų teisės aktų nuostatos, reglamentuojančios ginkluotosioms pajėgoms priklausančių statutinių valstybės tarnautojų, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnų, žvalgybos pareigūnų tarnybinę, šaulių drausminę ar materialinę atsakomybę, netaikomos.

V SKYRIUS

SPECIALIOSIOS PRIEMONĖS

14 straipsnis. Būtinieji darbai

1. Savivaldybės administracijos direktorius Lietuvos Respublikos piliečiams gali skirti vienkartinio pobūdžio užduočiai atlikti būtinuosius darbus, kurie reikalingi teikiant sveikatos,

socialines paslaugas, užtikrinant gyventojų saugumą ir aprūpinimą geriamuoju vandeniu, žemės ūkio ir maisto produktais, kitomis būtinomis prekėmis, gyvūnų priežiūrą, kultūros ir gamtos paveldo objektų apsaugą, ginkluotųjų pajėgų netrukdomą veikimą, ar vykdyti kitus darbus, reikalingus savivaldybių funkcijoms užtikrinti ar susijusius su neginkluota pagalba ginkluotosioms pajėgoms.

2. Sprendime dėl būtinųjų darbų skyrimo Lietuvos Respublikos piliečiams gali būti nurodyta paskirtiems būtiniesiems darbams atlikti naudoti savo įrankius, prietaisus ar transporto priemones, jeigu asmuo jas turi. Už tokių įrankių, prietaisų ar transporto priemonių naudojimą atlyginama atšaukus karo padėtį Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

3. Būtinieji darbai neskiriami asmenims iki 18 metų, ginkluotųjų pajėgų nariams, į civilinio mobilizacinio personalo rezervą įrašytiems asmenims, taip pat tiems asmenims, kurie atlieka funkcijas, reikalingas šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestoms funkcijoms atlikti ar ūkio subjektams šio įstatymo 15 straipsnyje nustatytiems įpareigojimams vykdyti. Asmenys su negalia, vyresni kaip 65 metų asmenys, nėščios, neseniai pagimdžiusios, krūtimi maitinančios moterys, asmenys, auginantys vaiką iki 3 metų, asmenys, vieni auginantys vaiką iki 14 metų arba vaiką su negalia iki 18 metų, gali būti skiriami dirbti būtinuosius darbus tik su jų sutikimu.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-2730](#), 2024-06-13, paskelbta TAR 2024-06-26, i. k. 2024-11567

4. Maksimali būtinųjų darbų trukmė negali viršyti 86 valandų per 7 paeiliui einančių dienų laikotarpį. Būtinuosius darbus atliekantiems asmenims per parą turi būti užtikrinta ne trumpesnė kaip 30 minučių pertrauka pailsėti ir pavalgyti ir 11 valandų paros nepertraukiamas poilsis, taip pat per 7 paeiliui einančių dienų laikotarpį – bent 24 valandų nepertraukiamas poilsis.

5. Asmenys turi būti apmokomi atlikti jiems paskirtus būtinuosius darbus, taip pat aprūpinami būtinajam darbui atlikti reikalingomis priemonėmis, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje numatytą išimtį.

6. Asmenys, atliekantys būtinuosius darbus, aprūpinami maistu ir, jeigu būtinieji darbai atliekami ne jų gyvenamojoje vietovėje, gyvenamąja patalpa. Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir sąlygomis už būtinuosius darbus mokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyto dydžio išmoka.

7. Būtinųjų darbų skyrimo, apskaitos, organizavimo, būtinuosius darbus atliekančių asmenų aprūpinimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

8. Asmenims, kurių sveikata buvo sutrikdyta atliekant šio įstatymo nustatyta tvarka paskirtus būtinuosius darbus, ar asmenų, kurie žuvo (mirė) atlikdami šio įstatymo nustatyta tvarka

paskirtus būtinuosius darbus, šeimos nariams kompensuojama atšaukus karo padėtį įstatymų nustatytais sąlygomis ir tvarka.

9. Asmenys, neatliekantys būtinųjų darbų ar juos atliekantys netinkamai, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Įpareigojimai ūkio subjektams ir ūkinės komercinės veiklos apribojimai

1. Karo padėties metu valstybės, ginkluotųjų pajėgų ir (ar) visuomenės reikmėms reikalingas prekes tiekiantys ir (ar) paslaugas teikiantys ūkio subjektai, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė, privalo užtikrinti savo vykdomos veiklos tęstinumą. Vyriausybės kreipimusi Lietuvos bankas teikia pasiūlymus dėl ūkio subjektų, teikiančių finansines paslaugas, įtraukimo į šioje dalyje nurodytą sąrašą.

2. Vyriausybė gali paskirti atstovus į ūkio subjektus šio straipsnio 1 dalyje nurodytų ūkinių komercinių veiklų tęstinumui užtikrinti. Kai ūkio subjektų vadovų ir juos pavaduojančių asmenų nėra arba jie negali eiti savo pareigų, jų funkcijas atlieka Vyriausybės paskirti atstovai, tačiau tik tiek, kiek tai reikalinga ūkio subjekto vykdomos ūkinės komercinės veiklos tęstinumui užtikrinti. Vyriausybės paskirto atstovo teises ir pareigas nustato Vyriausybė sprendimu, kuriuo asmuo skiriamas atstovu atitinkamame ūkio subjekte.

3. Vyriausybė turi teisę uždrausti ginklų, šaudmenų ir jų dalių, karinės technikos ir jos įrangos, vaistų (vaistinių preparatų), medicinos pagalbos priemonių, medicinos priemonių (prietaisų), geriamojo vandens, žemės ūkio ir maisto produktų prekybą, importą, eksportą, reeksportą ir (ar) tranzitą į užsienio valstybes ar iš užsienio valstybių, kurios yra priešiškos ginkluoto konflikto, kuriame dalyvauja Lietuvos Respublika, šalys.

4. Vyriausybė turi teisę apriboti ar uždrausti bet kokią ūkinę komercinę veiklą ar konkretaus ūkio subjekto veiklą. Dėl šioje dalyje nurodytų apribojimų ar draudimų ūkio subjektų patirti nuostoliai atlyginami atšaukus karo padėtį įstatymų nustatytais sąlygomis ir tvarka.

5. Kai Vyriausybė apriboja ar uždraudžia ūkinę komercinę ar konkretaus ūkio subjekto veiklą, jeigu tokia veikla yra susijusi su finansiniais įsipareigojimais Europos Sąjungai, tarptautinėms organizacijoms ar užsienio valstybėms, kurios nėra priešiškos ginkluoto konflikto, kuriame dalyvauja Lietuvos Respublika, šalys, teikiančioms finansinę paramą, Lietuvos Respublikos finansų ministerija nedelsdama informuoja Europos Komisiją, tarptautinę organizaciją ar užsienio valstybę, teikiančią finansinę paramą, apie priimtą sprendimą, sprendimo priėmimo priežastis ir pradeda konsultacijas dėl tolesnių veiksmų.

6. Būtinąsias užduotis, reikalingas valstybės gynybos ar kitų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimui užtikrinti, ūkio subjektams gali nustatyti Vyriausybė ar savivaldybės administracijos direktorius, jeigu šiems ūkio subjektams būtinųjų užduočių nėra nustačiusi

Vyriausybė. Ūkio subjektams negali būti nustatomos būtiniosios užduotys, kurių ūkio subjektas negalėtų įvykdyti dėl technologinių ar kitų objektyvių priežasčių. Už būtinųjų užduočių vykdymą atlyginama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir sąlygomis.

7. Siekdami užtikrinti šio straipsnio 6 dalyje nurodytų būtinųjų užduočių vykdymą, šias užduotis nustatę Vyriausybė ar savivaldybės administracijos direktorius į ūkio subjektus gali paskirti savo atstovus. Paskirtų atstovų nurodymai, susiję su būtinųjų užduočių vykdymo užtikrinimu, ūkio subjektų vadovams ir darbuotojams yra privalomi. Kai ūkio subjektų vadovų ir juos pavaduojančių asmenų nėra arba jie negali eiti savo pareigų, jų funkcijas atlieka Vyriausybės ar savivaldybės administracijos direktoriaus paskirti atstovai, tačiau tik tokia apimtimi, kiek tai reikalinga Vyriausybės ar savivaldybės administracijos direktoriaus nustatytoms užduotims vykdyti. Vyriausybės ar savivaldybės administracijos direktoriaus paskirto atstovo teisės ir pareigos nustatomos sprendimu, kuriuo asmuo skiriamas atstovu atitinkamame ūkio subjekte.

8. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodytų ūkio subjektų veiklos tęstinumo ar ūkio subjektams nustatytų būtinųjų užduočių vykdymo šio straipsnio 2 ar 7 dalyje nurodytomis priemonėmis užtikrinti neįmanoma, Vyriausybės sprendimu ne ilgiau, negu to reikia valstybės, ginkluotųjų pajėgų ir (ar) visuomenės reikmių tenkinimui užtikrinti, gali būti stabdomi šių ūkio subjektų valdymo organų įgaliojimai. Ūkio subjekto, kurio valdymo organų įgaliojimai sustabdyti, valdymą perima Vyriausybės įgalioti asmenys. Su ūkio subjekto valdymo perėmimu susiję nuostoliai atlyginami atšaukus karo padėtį įstatymų nustatytais sąlygomis ir tvarka.

16 straipsnis. Darbo ir valstybės tarnybos santykių apribojimai

1. Valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, teritorijose, kuriose įvesta karo padėtis, draudžiama streikuoti.

2. Valstybės tarnautojui ir darbuotojui, dirbančiam pagal darbo sutartį, pašauktam atlikti karo tarnybą ar atliekančiam būtinuosius darbus, garantuojamos einamos pareigos ar darbo vieta.

3. Mobilizacijos sistemos subjektų, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodytų valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektų ir ūkio subjektų, kurie privalo užtikrinti savo vykdomos veiklos tęstinumą ar kuriems yra nustatytos būtiniosios užduotys, vadovai, išėję visų rūšių atostogų, išskyrus nėštumo ir gimdymo atostogas ir atostogas vaikui prižiūrėti (jeigu asmuo, kuriam suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti, pateikia informaciją, pagrindžiančią, kad nėra kito iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjo, galinčių prižiūrėti vaiką), ar išsiųsti į tarnybinę komandiruotę, privalo nedelsdami, ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo karo padėties įvedimo, atvykti į savo darbo vietą, o kai dėl objektyvių priežasčių to padaryti neįmanoma, – informuoti į pareigas skiriantį asmenį apie negalėjimo šioje dalyje nurodytu laiku atvykti į darbo vietą priežastį ir atvykimo į darbo vietą laiką.

4. Mobilizacijos sistemos subjekto, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodyto valstybinio ar savivaldybių administravimo subjekto arba ūkio subjekto, kuris privalo užtikrinti savo vykdomos veiklos tęstinumą ar kuriam yra nustatytos būtiniosios užduotys, vadovo sprendimu, siekiant užtikrinti valstybinių mobilizacinių ar priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių, mobilizacijos planuose numatytų priemonių ir veiksmų, mobilizacinių nurodymų, mobilizacinio užsakymo ar priimančiosios šalies paramos teikimo sutarčių, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestų funkcijų, ūkio subjektams nustatytų būtinųjų užduočių vykdymą ar ūkio subjektų vykdomos veiklos tęstinumą, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, gali būti atšaukti iš visų rūšių atostogų, išskyrus nėštumo ir gimdymo atostogas ir atostogas vaikui prižiūrėti (jeigu asmuo, kuriam suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti, pateikia informaciją, pagrindžiančią, kad nėra kito iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjo, galinčių prižiūrėti vaiką), ar tarnybinių komandiruočių. Iš atostogų ar tarnybinių komandiruočių atšaukti asmenys privalo nedelsdami, ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo informacijos apie atšaukimą gavimo dienos, atvykti į savo darbo vietą, o kai dėl objektyvių priežasčių to padaryti neįmanoma, – informuoti tiesioginį vadovą apie negalėjimo šioje dalyje nurodytu laiku atvykti į darbo vietą priežastį ir atvykimo į darbo vietą laiką.

5. Mobilizacijos sistemos subjekto, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodyto valstybinio ar savivaldybių administravimo subjekto arba ūkio subjekto, kuris privalo užtikrinti savo vykdomos veiklos tęstinumą ar kuriam yra nustatytos būtiniosios užduotys, vadovas, siekdamas užtikrinti valstybinių mobilizacinių ar priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių, mobilizacijos planuose numatytų priemonių ir veiksmų, mobilizacinių nurodymų, mobilizacinio užsakymo ar priimančiosios šalies paramos teikimo sutarčių, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestų funkcijų, ūkio subjektams nustatytų būtinųjų užduočių vykdymą ar ūkio subjektų vykdomos veiklos tęstinumą, jeigu to neįmanoma pasiekti darbo ar valstybės tarnybos santykius reguliuojančiuose teisės aktuose nustatytais priemonėmis, gali nustatyti kitokį, negu Lietuvos Respublikos darbo kodekse reikalaujama, darbo ir poilsio laiką, tačiau atitinkantį šio straipsnio 6 ir 7 dalyse nustatytus reikalavimus.

6. Darbo laikas, įskaitant viršvalandžius ir darbą pagal susitarimą dėl papildomo darbo, per darbo dieną (pamainą) negali būti ilgesnis kaip 16 valandų ir 86 valandos per kiekvieną 7 dienų laikotarpį.

7. Valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, suteikiama:

- 1) pietų pertrauka, kurios trukmė negali būti trumpesnė kaip 30 minučių;
- 2) ne mažiau kaip 11 valandų iš eilės kasdienio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų), o per 7 paeilui einančių dienų laikotarpį – bent 24 valandų nepertraukiamojo poilsio laikas;

3) ne mažiau kaip 12 valandų poilsio laiko, jeigu budėjimas trunka 24 valandas.

8. Mobilizacijos sistemos subjekto, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodyto valstybinio ar savivaldybių administravimo subjekto arba ūkio subjekto, kuris privalo užtikrinti savo vykdomos veiklos tęstinumą ar kuriam yra nustatytos būtiniosios užduotys, vadovas, siekdamas užtikrinti valstybinių mobilizacinių ar priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių, mobilizacijos planuose numatytų priemonių ir veiksmų, mobilizacinių nurodymų, mobilizacinio užsakymo ar priimančiosios šalies paramos teikimo sutarčių, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestų funkcijų, ūkio subjektams nustatytų būtinųjų užduočių vykdymą ar ūkio subjektų vykdomos veiklos tęstinumą, gali skirti valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis, dirbti švenčių ir poilsio dienomis. Mokant už darbą švenčių ir poilsio dienomis, taip pat už viršvalandinį darbą, mobilizacijos sistemos subjekto, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodyto valstybinio ar savivaldybių administravimo subjekto arba ūkio subjekto, kuris privalo užtikrinti savo vykdomos veiklos tęstinumą ar kuriam yra nustatytos būtiniosios užduotys, vadovo sprendimu gali būti nustatomas mažesnis, negu Darbo kodekse nustatytas, užmokesčio už darbą poilsio ir švenčių dienomis ir už viršvalandinį darbą dydis, tačiau ne mažesnis negu už darbą įprastiniu darbo laiko režimu.

9. Į civilinio mobilizacinio personalo rezervą įrašyti valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, taip pat kiti valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, atliekantys funkcijas, kurios reikalingos šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestoms funkcijoms, ūkio subjektams nustatytoms būtinosioms užduotims vykdyti ar ūkio subjektų veiklos tęstinumui užtikrinti, atleidžiami iš pareigų ar darbo tik šiais atvejais:

1) teisės aktų nustatyta tvarka pasibaigus juridiniam asmeniui, kuriame valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartis (toliau šioje dalyje – darbuotojas), eina pareigas ar dirba;

2) kai valstybės tarnautojas ar darbuotojas praranda Lietuvos Respublikos pilietybę, jeigu reikalavimas būti Lietuvos Respublikos piliečiu taikomas priimant į tarnybą ar darbą;

3) asmens, neturinčio Lietuvos Respublikos pilietybės, prašymu;

4) kai nustatoma, kad valstybės tarnautojas ar darbuotojas nebegali eiti pareigų ar dirbti darbo dėl sveikatos būklės ir nėra jo sveikatą atitinkančių pareigų ar darbo, į kuriuos jis gali būti perkeltas;

5) kai valstybės tarnautojas ar darbuotojas negali tinkamai atlikti tarnybos ar darbo funkcijų dėl to, kad namuose slaugo šeimos narį (vaiką (įvaikį), tėvą (įtėvį), motiną (įmotę), vyrą, žmoną), kuriam teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas specialusis nuolatinės slaugos ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis;

6) kai valstybės tarnautojas ar darbuotojas netenka specialios teisės, susijusios su jo pareigų vykdymu ar darbu, ir nėra kitų pareigų ar darbo, į kuriuos jis gali būti perkeltas;

7) kai įsiteisėja teismo sprendimas arba teismo nuosprendis, kuriuo valstybės tarnautojui ar darbuotojui paskirta bausmė, dėl kurios negali eiti savo pareigų ar dirbti darbo;

8) kai valstybės tarnautojo ar darbuotojo atliekama tarnybos ar darbo funkcija tampa pertekline dėl tarnybos ar darbo organizavimo pakeitimų ar kitų priežasčių, susijusių su darbdavio veikla;

9) kai baigiasi politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautoją į pareigas priėmusio valstybės politiko ar kolegialios valstybės institucijos įgaliojimai ar politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas arba politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu priimtas įstaigos vadovas praranda į pareigas jį priėmusio valstybės politiko ar kolegialios valstybės arba savivaldybės institucijos pasitikėjimą;

10) kai pasibaigia paskyrimo į pareigas laikas, išskyrus šio įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nurodytus atvejus;

11) kai tai būtina siekiant užtikrinti valstybinių mobilizacinių ar priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių, mobilizacijos planuose numatytų priemonių ir veiksmų, mobilizacinių nurodymų, mobilizacinio užsakymo ar priimančiosios šalies paramos teikimo sutarčių, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestų funkcijų ar ūkio subjektams šio įstatymo 15 straipsnyje nustatytų įpareigojimų tinkamą vykdymą.

10. Į civilinio mobilizacinio personalo rezervą įrašytiems valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, taip pat kitiems valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, atliekantiems funkcijas, kurios reikalingos šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestoms funkcijoms, ūkio subjektams nustatytoms būtinosioms užduotims vykdyti ar ūkio subjektų veiklos tęstinumui užtikrinti, atostogas, išskyrus nėštumo ir gimdymo atostogas ir atostogas vaikui prižiūrėti (jeigu asmuo, kuriam suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti, pateikia informaciją, pagrindžiančią, kad nėra kito iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjo, galinčių prižiūrėti vaiką), darbdavio ar į pareigas priimančio asmens sprendimu gali būti nesuteikiamos, jeigu tai būtina valstybinių mobilizacinių ar priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių, mobilizacijos planuose numatytų priemonių ir veiksmų, mobilizacinių nurodymų, mobilizacinio užsakymo ar priimančiosios šalies paramos teikimo sutarčių, šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestų funkcijų, ūkio subjektams nustatytų būtinųjų užduočių vykdymui ar ūkio subjektų veiklos tęstinumui užtikrinti.

11. Į civilinio mobilizacinio personalo rezervą įrašytų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, taip pat kitų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo

sutartis, atliekančių funkcijas, kurios reikalingos šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestoms funkcijoms, ūkio subjektams nustatytoms būtinosioms užduotims vykdyti ar ūkio subjektų veiklos tęstinumui užtikrinti, neatvykimo į darbą, nebuvimo darbe ar kito atsisakymo dirbti pateisinamos priežastys:

- 1) laikinas sveikatos sutrikimas;
- 2) sergančio šeimos nario (vaiko (įvaikio), tėvo (įtėvio), motinos (įmotės), vyro, žmonos) slaugymas;
- 3) šeimos nario (vaiko (įvaikio), tėvo (įtėvio), motinos (įmotės), vyro, žmonos) ar artimojo giminaičio mirtis;
- 4) įvykiai, dėl kurių apribojamas asmens judėjimas.

12. Į civilinio mobilizacinio personalo rezervą įrašyti valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, taip pat kiti valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, atliekantys funkcijas, kurios reikalingos šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pagrindu valstybinio ar savivaldybių administravimo subjektams pavestoms funkcijoms, ūkio subjektams nustatytoms būtinosioms užduotims vykdyti ar ūkio subjektų veiklos tęstinumui užtikrinti, neatvykę į darbą, nebuvę darbe ar atsisakę dirbti, kai šio straipsnio 11 dalyje nurodytų priežasčių nėra, ar netinkamai atliekantys nustatytas funkcijas, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

17 straipsnis. Ekonominės ir finansinės priemonės

1. Vyriausybė gali reguliuoti būtinausių prekių ir paslaugų kainas, nustatydamą tokių prekių ir paslaugų didžiausias kainas, fiksuotas kainas arba patvirtindama tokių prekių ir paslaugų kainodaros taisykles. Vyriausybės nustatytos didžiausios ar fiksuotos prekių ir paslaugų kainos ar pagal Vyriausybės patvirtintas prekių ir paslaugų kainodaros taisykles apskaičiuotos kainos negali būti mažesnės už prekių ar paslaugų savikainą.

2. Finansavimas valstybės gynybos ir kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms ir šioms funkcijoms atlikti reikalingam turtui ir paslaugoms įsigyti užtikrinamas Lietuvos Respublikos tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatyme ir kituose valstybės ir savivaldybių finansinių išteklių paskirstymą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-2730](#), 2024-06-13, paskelbta TAR 2024-06-26, i. k. 2024-11567

18 straipsnis. Bendrieji laikinojo turto paėmimo ir turto rekvizicijos reikalavimai

1. Negali būti laikinai paaimamas ar rekviziuojamas šis turtas:

- 1) turtas, turintis imunitetą pagal Lietuvos Respublikos jurisdikciją pagal tarptautinę teisę;

2) Lietuvos banko užsienio atsargos, kitas Lietuvos banko ar jam įkeistas turtas, taip pat Lietuvos banke saugomas Europos Centriniam Bankui ir Europos centrinių bankų sistemos nacionaliniams centriniams bankams priklausantis ar jiems įkeistas turtas;

3) muziejų eksponatai, archyvai, bažnyčių ir religinių bendruomenių ir bendrijų apeigoms naudojamas turtas, kultūros vertybės;

4) ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys ir jų dalys, kurie priklauso teisę juos laikyti turintiems asmenims, išskyrus atvejus, kai šie ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys ir jų dalys reikalingi ginkluotosioms pajėgoms ar yra informacijos, kad jie gali būti panaudoti nusikalstamoms veikoms daryti.

2. Asmens gyvenamasis būstas gali būti laikinai paimtas ar rekvizuotas tik užtikrinus asmens apgyvendinimą kitose patalpose. Asmens, iš kurio laikinai paimtas ar rekvizuotas gyvenamasis būstas, apgyvendinimas kitose patalpose užtikrinamas, iki laikinai paimtas asmens gyvenamasis būstas bus gražintas tinkamos gyventi būklės arba šio straipsnio nustatyta tvarka bus atlyginta už rekvizuotą ar laikinai paimtą, tačiau neišlikusį ar tapusį netinkamos gyventi būklės, asmens gyvenamąjį būstą.

3. Turto rekvizicija taikoma tik tokiam turtui, kuris jį panaudojus neišliks (bus sunaudotas), neteks savo vertės arba kurio paskirtis bus pakeista.

4. Valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga laikinai paimtu ar rekvizuotu turtu gali pradėti naudotis, o turto rekvizicijos atveju – ir nuosavybės teisė į turtą institucijai ar įstaigai pereina iš karto po to, kai surašomas turto paėmimo–perdavimo aktas.

5. Išlikęs turtas gražinamas nedelsiant, ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo to laiko, kai išnyksta priežastys, dėl kurių jis buvo laikinai paimtas.

6. Už laikinai paimtą ar rekvizuotą turtą, atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes, atlyginama Vyriausybės sprendimu iš valstybės biudžeto lėšų per kuo trumpesnę laiką nuo karo padėties atšaukimo. Atlyginama rekvizuoto, laikinai paimto, tačiau neišlikusio turto vertė, nuostoliai dėl laikinai paimto išlikusio turto sužalojimo, taip pat dėl laikinai paimto turto paruošimo, pristatymo į paėmimo vietą ir atsiėmimo turėtos išlaidos. Rekvizuoto ir laikinai paimto, tačiau neišlikusio turto vertė nustatoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatytais vertės nustatymo principais, atsižvelgiant į esamą tos pačios rūšies turto rinkos vertę. Nuostoliai dėl laikinai paimto išlikusio turto sužalojimo nustatomi įvertinus turto paėmimo ir gražinimo metu nustatytus turto būklės pokyčius. Išlaidos dėl turto paruošimo, pristatymo į paėmimo vietą ir atsiėmimo nustatomos pagal savininko ar turto valdytojo pateiktus išlaidas pagrindžiančius dokumentus.

7. Laikinojo turto paėmimo ir turto rekvizicijos organizavimo ir vykdymo, laikinai paimto išlikusio turto graėzinimo, atlyginimo uė rekvizuotą ir laikinai paimtą turtą tvarką ir laikinai paimto ir rekvizuoto turto apskaitos dokumentų formas nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

19 straipsnis. Laikinas turto paėmimas ir turto rekvizicija savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu

1. Turtas laikinai paimamas ar rekvizuojamas savivaldybės, kurioje šis turtas yra, administracijos direktoriaus sprendimu.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, atsiėvelgdamos į susidariusias faktines aplinkybes ir nustačiusios faktinį turto poreikį, teikia savivaldybės, kurioje yra planuojamas laikinai paimti ar rekvizuoti turtas, administracijos direktoriui prašymą laikinai paimti ar rekvizuoti turtą. Savivaldybės administracijos direktorius gautą prašymą išnagrinėja ir sprendimą dėl laikinojo turto paėmimo ar turto rekvizicijos priima nedelsdamas, ne vėliau kaip per vieną kalendorinę dieną nuo prašymo gavimo dienos.

3. Jeigu tą patį turtą laikinai paimti ar rekvizuoti prašo kelios valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, sprendimą, kurios institucijos ar įstaigos naudai turtas turėtų būti laikinai paimamas ar rekvizuojamas, priima savivaldybės administracijos direktorius, atsiėvelgdamas į turto poreikio pagrindimą.

4. Sprendime dėl laikinojo turto paėmimo ar turto rekvizicijos turi būti nurodytas turto pavadinimas, kiekis, turto paėmimo vietos adresas, data ir laikas, savivaldybės administracijos direktoriaus, priėmusio sprendimą, kontaktiniai duomenys, taip pat šie duomenys, jeigu juos įmanoma nustatyti: turto registracijos ar kitas identifikavimo numeris (jeigu jų neįmanoma nustatyti, nurodomi kiti skiriamieji turto požymiai), turto savininkas (bendraturčiai) ar kiti valdytojai.

5. Laikinąjį turto paėmimą ir turto rekviziciją vykdo savivaldybės administracijos direktoriaus įgalioti asmenys, dalyvaujant turto savininkui ar valdytojui arba jų įgaliotiems asmenims, ir valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos, kurios naudai laikinai paimamas ar rekvizuojamas turtas, įgaliotas priimti turtą asmuo. Turto savininkui ar valdytojui atsisakius perduoti turtą, jiems ar jų įgaliotiems asmenims neatvykus į sprendime dėl laikinojo turto paėmimo ar turto rekvizicijos nurodytą turto paėmimo vietą, turtas gali būti laikinai paimtas ar rekvizuotas be turto savininko ar valdytojo sutikimo, taip pat nedalyvaujant turto savininkui ar valdytojui, ar kitiems jų įgaliotiems asmenims.

6. Laikinai paimant ar rekvizuojant turtą, savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas asmuo 3 egzemplioriais, tenkančiais turto savininkui ar valdytojui arba jų įgaliotiems asmenims, valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, kurios naudai laikinai paimamas ar rekvizuojamas

turtas, ir savivaldybės administracijos direktoriui, surašo turto paėmimo–perdavimo aktą, kurį pasirašo turtą perduodantis asmuo, valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos, kurios naudai laikinai paimamas ar rekvizuojamas turtas, įgaliotas priimti turtą asmuo ir savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas asmuo. Tais atvejais, kai turto savininkas ar valdytojas atsisako perduoti turtą, turto savininkas ar valdytojas, ar jų įgalioti asmenys neatvyksta į turto paėmimo vietą, turto paėmimo–perdavimo aktą, kuriame nurodomos anksčiau minėtos aplinkybės, pasirašo savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas asmuo ir valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos, kurios naudai laikinai paimamas ar rekvizuojamas turtas, įgaliotas priimti turtą asmuo.

20 straipsnis. Laikinis turto paėmimas ir turto rekvizicija karinio vieneto vado sprendimu

1. Neatidėliotinais atvejais, kai tai būtina karinių operacijų tikslams pasiekti, turtas gali būti laikinai paimamas ar rekvizuojamas karinio vieneto vado sprendimu. Ginkluotųjų pajėgų narys, vykdamas laikinąjį turto paėmimą ar turto rekviziciją, užpildo turto paėmimo–perdavimo aktą ir, jeigu laikinai paimant ar rekvizuojant turtą dalyvauja šio turto savininkas ar valdytojas, vieną turto paėmimo–perdavimo akto egzempliorių įteikia šio turto savininkui ar valdytojui.

2. Apie karinio vieneto vado sprendimu laikinai paimtą ar rekvizuotą turtą ginkluotosios pajėgos informuoja savivaldybės administracijos direktorių, veikiantį toje savivaldybėje, kurioje buvo laikinai paimtas ar rekvizuotas turtas, nedelsdamos, ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo turto paėmimo dienos.

3. Savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo tvarko ginkluotųjų pajėgų narių šiame straipsnyje nustatyta tvarka laikinai paimto ar rekvizuoto turto apskaitą ir, jeigu laikinai paimant ar rekvizuojant turtą nedalyvavo šio turto savininkas ar valdytojas, nedelsdamas, ne vėliau kaip per 3 kalendorines dienas nuo informacijos apie ginkluotųjų pajėgų narių laikinai paimtą ar rekvizuotą turtą gavimo dienos apie tai informuoja šio turto savininką ar valdytoją.

21 straipsnis. Valstybės ir savivaldybės turto, reikalingo valstybės gynybos ar kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms, mobilizacijos planams ir valstybinėms mobilizacinėms užduotims vykdyti, perdavimas

1. Valstybės turtas, reikalingas valstybės gynybos ar kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms, mobilizacijos planams ir valstybinėms mobilizacinėms užduotims vykdyti, valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos prašymu turto valdytojo sprendimu perduodamas patikėjimo teise ar panaudos pagrindais turto prašančiai valstybės ar savivaldybių institucijai ar įstaigai. Apie

tokį turto perdavimą turto valdytojas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo perduoti turtą priėmimo dienos informuoja Vyriausybę ar jos įgaliotą instituciją.

2. Sprendimą dėl savivaldybės turto, reikalingo valstybės gynybos ar kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms, mobilizacijos planams ir valstybinėms mobilizacinėms užduotims vykdyti, valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos prašymu perdavimo patikėjimo teise ar panaudos pagrindais priima savivaldybės administracijos direktorius. Apie tokį turto perdavimą savivaldybės administracijos direktorius ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo perduoti turtą priėmimo dienos informuoja savivaldybės tarybą.

3. Turto valdytojas ar savivaldybės administracijos direktorius gali atsisakyti perduoti valstybės ar savivaldybės turtą prašančiai valstybės ar savivaldybių institucijai ar įstaigai, jeigu toks turtas reikalingas pačiam turto valdytojui ar savivaldybės administracijai valstybės gynybos ar kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms, mobilizacijos planams ar valstybinėms mobilizacinėms užduotims vykdyti. Kai dėl to paties valstybės ar savivaldybės turto prašymus yra pateikusias kelios šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos institucijos ar įstaigos arba kai turto valdytojas ar savivaldybės administracijos direktorius atsisako perduoti turtą, sprendimą dėl turto perdavimo priima Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į turto poreikio pagrindimą.

4. Šiame straipsnyje nustatyta tvarka perduotas išlikęs ilgalaikis materialusis turtas atšaukus karo padėtį nedelsiant grąžinamas iki šio straipsnyje nustatyta tvarka atlikto turto perdavimo buvusiam šio turto valdytojui.

22 straipsnis. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimas

1. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą koordinuoja Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

2. Savivaldybės administracijos direktorius Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui teikia informaciją apie sužeistųjų skaičių ir asmens sveikatos priežiūros paslaugoms teikti reikalingų išteklių poreikį savivaldybės, kurioje jis veikia, teritorijoje, o ginkluotųjų pajėgų vado paskirtas atstovas – apie sužeistųjų skaičių ir asmens sveikatos priežiūros paslaugoms teikti reikalingų išteklių poreikį teritorijoje, kurioje naudojama karinė jėga.

3. Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, koordinuodamas asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, atsižvelgdamas į ginkluotųjų pajėgų poreikius, priima sprendimus:

1) perkelti asmens sveikatos priežiūros įstaigos personalą ir išteklius į kitą iš anksto numatytą vietą;

2) perkelti sveikatos priežiūros specialistus iš vienos asmens sveikatos priežiūros įstaigos į kitą;

3) perskirstyti medicinos priemones (prieštaisus), medicinos pagalbos priemones, vaistus (vaistinius preparatus) tarp asmens sveikatos priežiūros įstaigų;

4) perkelti pacientus iš vienos asmens sveikatos priežiūros įstaigos į kitą;

5) teikti siūlymus savivaldybių administracijų direktoriams dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigoms reikalingo turto laikinojo paėmimo ar rekvizavimo ir būtinųjų darbų šiose įstaigose skyrimo;

6) teikti Vyriausybei siūlymus dėl asmens sveikatos priežiūrai reikalingų išteklių poreikio.

4. Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, be šio straipsnio 3 dalyje nurodytų funkcijų, karo padėties metu atlieka ir kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas.

5. Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sprendimai privalomi visoms Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai priklausančioms asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, išskyrus ginkluotąsias pajėgas sudarančių institucijų padalinius, vykdančius sveikatinimo veiklą.

6. Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui vadovaujančio asmens prašymu valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos skiria atstovus šiame straipsnyje Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui nustatytoms funkcijoms atlikti užtikrinti.

23 straipsnis. Atvykimo į Lietuvos Respubliką apribojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras, laikydamasis Europos Sąjungos teisės aktų, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, reikalavimų, kai būtina imtis skubių veiksmų, priima sprendimą atnaujinti patikrinimus prie Lietuvos Respublikos valstybės sienų, kurios yra ir Europos Sąjungos vidaus sienos. Kiti 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) su visais vėlesniais pakeitimais (toliau – Šengeno sienų kodeksas) nurodyti veiksmai, susiję su Lietuvos Respublikos valstybės sienų kontrole, atliekami vadovaujantis Šengeno sienų kodeksu ir valstybės sienos apsaugą ir kontrolę reglamentuojančiais teisės aktais.

2. Lietuvos Respublikos kariniams vienetams, kitų valstybių kariniams vienetams, kuriems leista atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją ir juos panaudoti kolektyvinės gynybos ar kitos operacijos tikslais, jų kariams ir karinėms pajėgoms priskirtiems civiliams tarnautojams per Lietuvos Respublikos valstybės sieną galima vykti ginkluotųjų pajėgų vado nustatytoje vietoje. Specialiąją Lietuvos Respublikos valstybės sienos perėjimo šioje dalyje nurodytais atvejais tvarką nustato Vyriausybė.

24 straipsnis. Aviacijos ir laivybos apribojimai

1. Atsižvelgiant į vykdomas arba planuojamas vykdyti valstybės ginkluotos gynybos užduotis, ginkluotųjų pajėgų vado sprendimu ne ilgiau, negu to reikia minėtoms užduotims vykdyti,

visoje Lietuvos Respublikos oro erdvėje ar jos dalyje gali būti draudžiami civilinių orlaivių skrydžiai. Lietuvos Respublikos oro erdvės dalyje, kurioje draudžiami orlaivių skrydžiai, taikomos ginkluotųjų pajėgų vado ar jo įgalioto asmens nustatytos specialiosios oro erdvės organizavimo procedūros ir netaikomi Lietuvos Respublikos susisiekiimo ministro sprendimai, kuriais tam tikros oro erdvės dalys buvo paskelbtos draudžiamomis, ribojamomis arba pavojingomis civilinei aviacijai zonomis. Apie aviacijos apribojimus ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo nedelsdamas informuoja už saugiai aviacijai būtinos informacijos paskelbimą atsakingus subjektus.

2. Ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę duoti privalomus vykdyti nurodymus oro eismo paslaugas civiliniams ir valstybiniais orlaiviams teikiančiam juridiniam asmeniui, paskirtam susisiekiimo ministro Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo nustatyta tvarka.

3. Atsižvelgiant į vykdomas arba planuojamas vykdyti valstybės ginkluotos gynybos užduotis, ginkluotųjų pajėgų vado sprendimu ne ilgiau, negu to reikia minėtoms užduotims vykdyti, gali būti sustabdomas laivų taikus plaukimas per tam tikrus Lietuvos Respublikos teritorinės jūros rajonus. Lietuvos Respublikos teritorinės jūros rajonuose, kuriuose sustabdomas laivų taikus plaukimas, taikomos ginkluotųjų pajėgų vado ar jo įgalioto asmens nustatytos specialiosios laivybos organizavimo procedūros. Apie laivybos apribojimus ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo nedelsdamas informuoja už saugiai laivybai būtinos informacijos paskelbimą atsakingus subjektus.

4. Ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę duoti privalomus vykdyti nurodymus valstybinio jūrų uosto direkcijai dėl laivybos apribojimų jūrų uosto akvatorijoje.

25 straipsnis. Kitos priemonės

1. Karo padėties metu gelbėjimo, evakavimo, paieškos, įvykio, ekstremaliojo įvykio, ekstremaliosios situacijos likvidavimo, padarinių šalinimo ir kiti neatidėliotini darbai vykdomi, žuvę asmenys laidojami Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-2730](#), 2024-06-13, paskelbta TAR 2024-06-26, i. k. 2024-11567

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos, įmonės, esant poreikiui, civilinės saugos priemonių, medicinos, žemės ūkio ir maisto produktų, geriamojo vandens, kitomis atsargomis aprūpinamos Valstybės rezervo įstatymo ir Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-2730](#), 2024-06-13, paskelbta TAR 2024-06-26, i. k. 2024-11567

3. Savivaldybės administracija įvertina žemės ūkio ir maisto produktų, geriamojo vandens ir kitų būtiniausių prekių poreikį savivaldybėje esantiems fiziniams asmenims aprūpinti ir teikia prašymą valstybės rezervo tvarkytojui dėl valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų skyrimo

Valstybės rezervo įstatymo nustatyta tvarka. Valstybės rezervo tvarkytojui priėmus sprendimą išduoti iš valstybės rezervo prašomas atsargas, savivaldybės administracijos direktorius organizuoja gautų atsargų gabenimą į panaudojimo vietą ir paskirsto jas savivaldybėje esantiems fiziniams asmenims savivaldybės administracijos direktoriaus nustatyta tvarka.

4. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos (duomenų valdytojos) gali apriboti asmens teisę gauti informaciją apie savo asmens duomenų tvarkymą, susipažinti su savo asmens duomenimis, reikalauti apriboti savo asmens duomenų tvarkymą, ištaisyti ar ištrinti savo asmens duomenis.

5. Asmenys su savimi visada privalo turėti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, o užsieniečiai – taip pat galiojantį kelionės dokumentą ir kitus užsieniečių teisinę padėtį reglamentuojančiuose teisės aktuose nurodytus dokumentus, įrodančius asmens teisėtą buvimą ar gyvenimą Lietuvos Respublikoje. Ginkluotųjų pajėgų nariai, policijos pareigūnai ar žvalgybos pareigūnai ne ilgiau kaip 48 valandoms sulaiko asmenis, kai jie su savimi neturi šioje dalyje nurodytų asmens dokumentų ar įtariama, kad jie naudojasi suklastotais dokumentais, ar įtariama, kad užsieniečiai neteisėtai atvyko į Lietuvos Respubliką ar neteisėtai joje yra, iki bus nustatyta asmens tapatybė ir teisė būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje.

6. Žvalgybos pareigūnai turi teisę ne ilgiau kaip 48 valandoms sulaikyti asmenis, jeigu turima informacijos, kad jų veiksmai kelia grėsmę nacionaliniam saugumui. Dėl šiuo pagrindu sulaikyto užsieniečio, jeigu tai būtina siekiant priimti užsieniečių teisinę padėtį reglamentuojančiuose teisės aktuose nurodytą sprendimą, žvalgybos institucija gali kreiptis į užsieniečio buvimo Lietuvos Respublikos teritorijoje vietos apylinkės teismą su teikimu sulaikyti jį ilgiau negu 48 valandoms, bet ne ilgiau, negu tai būtina siekiant priimti užsieniečių teisinę padėtį reglamentuojančiuose teisės aktuose nurodytą sprendimą.

VI SKYRIUS

ŽMOGAUS TEISIŲ IR LAISVIŲ LAIKINAS APRIBOJIMAS

26 straipsnis. Asmens laisvės ir neliečiamumo, privataus gyvenimo ir būsto neliečiamumo apribojimas

1. Kriminalinės žvalgybos subjektų pareigūnai, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnai, žvalgybos pareigūnai, jeigu tai būtina atliekant kriminalinę žvalgybą ar ikiteisminį tyrimą, žvalgybos ar kontržvalgybos užduotis, taip pat ginkluotųjų pajėgų nariai, jeigu tai būtina karinių operacijų tikslams pasiekti, turi teisę bet kuriuo paros metu įeiti į asmens būstą be gyventojų sutikimo.

2. Kriminalinės žvalgybos subjektai, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnai, žvalgybos institucijos teisės aktuose nurodytus sankcionuojamus kriminalinės žvalgybos, ikiteisminio tyrimo, žvalgybos ar kontržvalgybos veiksmus, o Lietuvos kariuomenės padaliniai ginkluotųjų pajėgų vado pavedimu, jeigu tai būtina karinių operacijų tikslams pasiekti, elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos stebėjimą ir fiksavimą turi teisę atlikti be sankcijos.

27 straipsnis. Judėjimo laisvės apribojimas

1. Karo prievolininkai, norintys išvykti iš Lietuvos Respublikos, turi gauti karo prievolę administruojančios krašto apsaugos sistemos institucijos leidimą, o atvykę į karo prievolę administruojančiai krašto apsaugos sistemos institucijai nurodytą užsienio valstybę – užsiregistruoti Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje. Kai užsienio valstybėje, į kurią karo prievolininkas ketina vykti, nėra Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos, karo prievolę administruojanti krašto apsaugos sistemos institucija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos sudarytomis tarptautinėmis sutartimis, karo prievolininkui nurodo, kurios NATO valstybės diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje užsienio valstybėje jis privalo užsiregistruoti. Leidimo karo prievolininkams išvykti iš Lietuvos Respublikos išdavimo sąlygas ir tvarką ir karo prievolininkų registravimosi užsienio valstybėje tvarką nustato krašto apsaugos ministras, suderinęs su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministru.

2. Lietuvos Respublikos piliečiai ir užsieniečiai, turintys teisę, vadovaujantis užsieniečių teisinę padėtį reglamentuojančiais teisės aktais, būti ar gyventi Lietuvoje, grįžtantys į Lietuvą iš užsienio valstybės, kuri yra priešiška ginkluoto konflikto, kuriame dalyvauja Lietuva, šalis, arba grįžimo metu vykstantys per šios valstybės ar jos okupuotą teritoriją, ginkluotųjų pajėgų narių, policijos pareigūnų ar žvalgybos pareigūnų sulaikomi patikrinti, jeigu yra duomenų, kad jų grįžimo tikslai priešiški Lietuvos Respublikos interesams. Sulaikyti leidžiama ne ilgiau kaip 48 valandoms.

3. Asmenys, atvykę į savivaldybę, kurioje nėra jų gyvenamosios ar darbo vietos, ilgiau negu 24 valandoms ar persikėlę gyventi į kitą savivaldybę, nedelsdami, ne vėliau kaip per vieną kalendorinę dieną nuo atvykimo dienos, turi apie tai raštu informuoti savivaldybę, į kurią atvyksta ar persikelia gyventi, administracijos direktorių, išskyrus atvejus, kai pasitraukiama iš kovos veiksmų teritorijos arba šie asmenys evakuojami. Respublikos Prezidentas, Seimo ir Vyriausybės nariai savivaldybės administracijos direktoriaus informuoti neturi.

4. Dėl karinės jėgos naudojimo ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo gali tam tikrą teritoriją paskelbti uždara teritorija. Patekti į uždara teritoriją ir iš jos išvykti galima tik turint ginkluotųjų pajėgų vado ar jo įgalioto asmens išduotą leidimą. Tokio leidimo nereikia Valstybės gynimo tarybos nariams ir šioje teritorijoje veikiančioms ginkluotųjų pajėgų nariams, ir žvalgybos

pareigūnams. Uždaros teritorijos apsaugos reikalavimus nustato ginkluotųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas asmuo.

5. Užsieniečiai gali būti internuojami, taip pat apgyvendinami tam tikroje vietovėje, uždraudžiant išvykti iš šios vietovės ar Lietuvos Respublikos teritorijos ribų, kai tai reikalinga valstybės saugumui užtikrinti. Sprendimą dėl užsieniečių internavimo priima Vyriausybė. Internuotų asmenų laikymo vietų steigimą, internuotų asmenų laikymą, evakavimą ir išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos organizuoja, koordinuoja ir vykdo vidaus reikalų ministro įgaliota institucija.

28 straipsnis. Asociacijų ir susirinkimų laisvės apribojimas

1. Savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu savivaldybės teritorijoje veikiančių politinių partijų, asociacijų, išskyrus Lietuvos šaulių sąjungą, ir jų padalinių veiklos garantijos, išskyrus finansavimą, ir joms suteiktos teisės, nurodytos politinių partijų ir asociacijų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose, gali būti apribojamos, o veikla Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos sprendimu sustabdoma, jeigu tai būtina siekiant apsaugoti valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką, karo padėties metu užtikrinti viešąją tvarką ar visuomenės saugumą.

2. Karo padėties metu politinės partijos, asociacijos ir (ar) jų padaliniai nesteigiami.

3. Savivaldybės administracijos direktorius, atsižvelgdamas į susirinkimo tikslus, gresiantį karinės jėgos panaudojimą, naudojamą karinę jėgą ar į kitas grėsmes, kai tai būtina valstybės ar visuomenės saugumui, viešajai tvarkai užtikrinti ar žmonių sveikatai apsaugoti, turi teisę uždrausti organizuoti susirinkimą viešoje vietoje. Kai yra šioje dalyje nurodytos aplinkybės, savivaldybės administracijos direktorius ir policija turi teisę nutraukti prasidėjusius susirinkimus.

VII SKYRIUS

KARO PADĖTIES ATŠAUKIMAS IR INFORMAVIMAS APIE KARO PADĖTIES ATŠAUKIMĄ

29 straipsnis. Karo padėties atšaukimas

1. Karo padėtis atšaukiama, kai Seimas Seimo nutarimu panaikina Respublikos Prezidento dekretą dėl karo padėties įvedimo ar priima Seimo nutarimą dėl karo padėties atšaukimo, išnykus priežastims, dėl kurių ji buvo įvesta.

2. Respublikos Prezidentas turi teisę savo dekretą dėl karo padėties įvedimo atšaukti, iki dekretas dėl karo padėties įvedimo atšaukimo šio įstatymo 4 straipsnyje nustatyta tvarka nepradėtas svarstyti Seime, jeigu išnyko karo padėties įvedimo priežastys.

3. Karo padėtis laikoma atšaukta įsigaliojus Respublikos Prezidento dekretui, kuriuo atšaukiamas sprendimas dėl karo padėties įvedimo, Seimo nutarimui, kuriuo panaikinamas Respublikos Prezidento sprendimas dėl karo padėties įvedimo, arba Seimo nutarimui dėl karo padėties atšaukimo.

4. Šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nurodytas Respublikos Prezidento dekretas ar Seimo nutarimas oficialiai skelbiamas Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatyta tvarka.

30 straipsnis. Diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų ir tarptautinių organizacijų informavimas apie karo padėties atšaukimą

Užsienio reikalų ministerija apie karo padėties atšaukimą nedelsdama informuoja Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas, užsienio valstybių diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas Lietuvos Respublikoje, Europos Tarybos generalinį sekretorių, Jungtinių Tautų Organizacijos generalinį sekretorių, NATO generalinį sekretorių, Europos Vadovų Tarybos pirmininką, Europos Parlamento pirmininką, Europos Komisijos pirmininką, Europos Sąjungos Tarybos generalinį sekretorių, Europos Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai ir, jeigu tai numatyta tarptautinėse sutartyse, – kitas tarptautines organizacijas ar jų institucijas, taip pat kitas Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių šalis ar depozitarus, nurodydama datą, nuo kurios karo padėtis atšaukta.

VIII SKYRIUS

TARPTAUTINĖS HUMANITARINĖS TEISĖS ĮGYVENDINIMAS, ŽALOS ATLYGINIMAS IR KITOS PRIEMONĖS, ATŠAUKUS KARO PADĖTĮ

31 straipsnis. Tarptautinės humanitarinės teisės įgyvendinimas

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos privalo laikytis ir pagal savo kompetenciją užtikrinti, kad visi Lietuvos Respublikos jurisdikcijai karo padėties metu priklausantys asmenys laikytųsi visuotinai pripažintų tarptautinės humanitarinės teisės normų ir principų.

2. Įvedus karo padėtį:

1) Respublikos Prezidentas Užsienio reikalų ministerijos siūlymu skiria valstybę globėją, kaip numatyta 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijų papildomame protokole dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (1 protokolas);

2) Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, vadovaudamasi 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencija dėl elgesio su karo belaisviais, sudaro tribunolą, kuris, kilus bet kokių abejonių dėl asmens turimo karo belaisvio statuso, sprendžia dėl minėto statuso asmenims suteikimo. Tribunolo

darbo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Tribunolo sprendimai dėl karo belaisvio statuso nustatymo gali būti skundžiami teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka;

3) Vyriausybė ar jos įgaliota institucija įsteigia oficialų informacijos biurą informacijai apie Lietuvos Respublikos žinioje esančius priešiškos valstybės asmenis, patyrusius laivo sudužimą, sužeistuosius, ligonius ir mirusiuosius, kaip tai numatyta 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijoje dėl sužeistųjų, sergančiųjų ir skęstančiųjų ginkluotųjų pajėgų narių jūrose padėties pagerinimo ir 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijoje dėl sužeistųjų ir ligonių padėties veikiančiose armijose pagerinimo, Lietuvos Respublikoje esančius saugomus asmenis, kaip jie apibrėžti 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijoje dėl civilių apsaugos karo metu, rinkti ir perduoti. Informacijos biuro sudarymo ir darbo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija;

4) Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija įsteigia Kapų registravimo tarnybą, kaip tai numatyta 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijoje dėl sužeistųjų ir ligonių padėties veikiančiose armijose pagerinimo. Kapų registravimo tarnybos darbo tvarką nustato Lietuvos Respublikos aplinkos ministras;

5) ginkluotųjų pajėgų vadas Vyriausybės ar jos įgalios institucijos nustatyta tvarka organizuoja ir koordinuoja karo belaisvių konvojavimą, jų stovyklų steigimą, karo belaisvių laikymą jose, taip pat karo belaisvių evakavimą.

3. Asmenų, turinčių teisę į karo belaisvių statusą, ir karo belaisvių repatrijavimo iš Lietuvos Respublikos tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

32 straipsnis. Atlyginimas už valstybės ginkluotos gynybos veiksmais turtui padarytą žalą

Fizinių, juridinių asmenų, organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padalinių, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, turtui dėl karo padėties metu vykdytų valstybės ginkluotos gynybos veikslių atsiradusi žala atlyginama atšaukus karo padėties įstatymų nustatytais sąlygomis ir tvarka.

33 straipsnis. Ginkluotųjų pajėgų narių garantijos atšaukus karo padėties

Ginkluotųjų pajėgų nariams ir ginkluotųjų pajėgų narių, kurie žuvo (mirė) karo padėties metu, šeimos nariams atšaukus karo padėties įstatymų nustatytais sąlygomis ir tvarka skiriama valstybės parama.

34 straipsnis. Reikalavimas atlyginti agresijos padarytą žalą

Vadovaudamasi valstybių atsakomybę reglamentuojančiomis visuotinai pripažintomis tarptautinės teisės normomis, Lietuvos Respublika reikalauja, kad atsakinga už agresiją valstybė (valstybės) atlygintų Lietuvos valstybei, jos piliečiams ir gyventojams agresijos padarytą žalą.

35 straipsnis. Priemonės, reikalingos atšaukus karo padėtį

1. Šiame įstatyme numatytų ir karo padėties metu taikytų priemonių taikymas nutraukiamas, o sprendimai, kuriais jos buvo taikytos, netenka teisinės galios atšaukus karo padėtį.

2. Atšaukus karo padėtį, Seimas, atsižvelgdamas į valstybėje esančią situaciją ir valstybės galimybes, priima įstatymus:

1) nustatančius kompensavimo asmenų sveikatos sutrikimo ar žūties (mirties), vykdant šio įstatymo nustatyta tvarka paskirtus būtinuosius darbus, atveju sąlygas ir tvarką;

2) nustatančius dėl šio įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nurodytų apribojimų ar draudimų ūkio subjektų patirtų nuostolių atlyginimo sąlygas ir tvarką;

3) nustatančius su ūkio subjekto valdymo perėmimu susijusių nuostolių atlyginimo sąlygas ir tvarką;

4) nustatančius fizinių, juridinių asmenų, organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padalinių, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, turtui dėl karo padėties metu vykdytų valstybės ginkluotos gynybos veiksmų atsiradusios žalos atlyginimo sąlygas ir tvarką;

5) nustatančius partizanų vienetų nariams už tarnybą ginkluotosiose pajėgose skiriamos išmokos dydį, išmokėjimo sąlygas ir tvarką;

6) nustatančius valstybės paramos skyrimo ginkluotųjų pajėgų nariams ir ginkluotųjų pajėgų narių, kurie žuvo (mirė) karo padėties metu, šeimos nariams sąlygas ir tvarką;

7) reikalingus kitiems socialiniams, ekonominiams ir kitokio pobūdžio padariniams, atsiradusiems dėl karo padėties įvedimo, pašalinti.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-2003](#), 2000-10-10, Žin., 2000, Nr. 92-2855 (2000-10-31), i. k. 1001010ISTAI-2003
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 2 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas

2.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 26, 27, 28, 29, 30 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymas
3.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2258](#), 2004-06-01, Žin., 2004, Nr. 96-3524 (2004-06-19), i. k. 1041010ISTA0IX-2258
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas
4.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2330](#), 2004-07-08, Žin., 2004, Nr. 115-4273 (2004-07-24), i. k. 1041010ISTA0IX-2330
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 37 straipsnio pakeitimo įstatymas
5.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XI-757](#), 2010-04-13, Žin., 2010, Nr. 48-2306 (2010-04-27), i. k. 1101010ISTA00XI-757
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 11, 25 straipsnių pakeitimo ir 23 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas
6.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XI-1268](#), 2010-12-23, Žin., 2011, Nr. 2-41 (2011-01-06), i. k. 1101010ISTA0XI-1268
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 26 straipsnio pakeitimo įstatymas
7.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XI-1414](#), 2011-05-26, Žin., 2011, Nr. 72-3465 (2011-06-14), i. k. 1111010ISTA0XI-1414
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 2, 21, 32, 33 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymas
8.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XI-2248](#), 2012-10-02, Žin., 2012, Nr. 122-6107 (2012-10-20), i. k. 1121010ISTA0XI-2248
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymas
9.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-1282](#), 2014-10-21, paskelbta TAR 2014-10-28, i. k. 2014-15006
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo Nr. VIII-1721 2 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas
10.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-1542](#), 2015-03-19, paskelbta TAR 2015-03-27, i. k. 2015-04360
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo Nr. VIII-1721 3, 4 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymas
11.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-2441](#), 2016-06-16, paskelbta TAR 2016-06-23, i. k. 2016-17528
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo Nr. VIII-1721 11 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymas
12.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-2909](#), 2020-05-07, paskelbta TAR 2020-05-22, i. k. 2020-10906
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo Nr. VIII-1721 2 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas
13.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-3229](#), 2020-06-30, paskelbta TAR 2020-07-16, i. k. 2020-15863
Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo Nr. VIII-1721 pakeitimo įstatymas

14.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIV-2730](#), 2024-06-13, paskelbta TAR 2024-06-26, i. k. 2024-11567

Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo Nr. VIII-1721 2, 8, 12, 14, 17, 25 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymas